

**Komisja Skarg, Wniosków i Petycji
w/m**

Ad. 5. Sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej oraz potrzeby związane z realizacją tego zadania.

(za okres od 01 stycznia do 31 grudnia 2024 roku)

1. Sytuacja rodzin korzystających ze wsparcia Ośrodka, z uwzględnieniem rodzin z dziećmi

Na obszarze Gminy Ustka wsparcie miejscowego Ośrodka Pomocy Społecznej obejmuje 15 rodzin wielodzietnych, wychowujących od trójki do szóstki dzieci. Pracownicy socjalni zidentyfikowali również 12 rodzin niepełnych, w których najczęściej matki samotnie wychowują od jednego do trójki dzieci.

Oprócz świadczenia wychowawczego w wysokości 800 zł na dziecko, wypłacanego przez ZUS, rodziny te korzystają także ze świadczeń rodzinnych. Wsparcie to obejmuje zasiłek rodzinny z dodatkami, mający na celu częściowe pokrycie kosztów utrzymania dzieci. Szczegółowe dane dotyczące wysokości pomocy w 2024 roku przedstawiono w załączonej tabeli.

Forma pomocy	Liczba rodzin	Liczba dzieci w rodzinach
Zasiłki rodzinne	135	275
Dodatek z tyt. urodzenia dziecka	4	16
Dodatek z tyt. opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego	2	6
Dodatek z tyt. samotnego wychowywania dziecka	7	12
Dodatek z tyt. kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego	20	55
Dodatek z tyt. wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej	36	133
Dodatek z tyt. rozpoczęcia roku szkolnego	121	263
Dodatek z tyt. podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania (dojazd)	41	114

Dodatek z tyt. podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania	2	4
Jednorazowa zapomoga z tyt. urodzenia się dziecka	11	26
Świadczenia z funduszu alimentacyjnego	47	89

Jak wynika z powyższego z pomocy w ramach świadczeń rodzinnych skorzystało 275 dzieci ze 135 rodzin.

Rada Gminy Ustka uchwałą nr LII.708.2023 z dnia 26 maja 2023 r. w sprawie regulaminu udzielania pomocy materialnej o charakterze socjalnym dla uczniów zamieszkałych na terenie Gminy Ustka, upoważniła kierownika Ośrodka do prowadzenia postępowania w sprawach przyznawania uczniom świadczeń pomocy materialnej o charakterze socjalnym. Ze stypendium szkolnego w roku 2024 skorzystało 13 dzieci. Ponadto przyznano jednorazowy zasiłek szkolny dla jednego ucznia.

Ponadto Rada Gminy Ustka uchwałą nr IV.53.2024 r. z dnia 29 sierpnia 2024 r. w sprawie ustanowienia zasad przyznawania świadczenia rodzinnego pn. "Bilet dla ucznia Gminy Ustka" dla uczniów szkół ponadpodstawowych, będącymi mieszkańcami Gminy Ustka, upoważniła kierownika Ośrodka do prowadzenia postępowania w sprawie przyznawania w/w świadczenia. Z tej formy wsparcia skorzystało 208 uczniów.

Realizacja podejmowanych działań na rzecz rodziny w ramach Gminnego Programu Wspierania Rodziny

Program realizowany był z uwzględnieniem działań profilaktycznych, interwencyjnych oraz reintegracyjnych, które wynikały z analizy sytuacji rodzin objętych wsparciem. Ścisła współpraca z gminnymi oraz zewnętrznymi jednostkami umożliwiła zidentyfikowanie kluczowych problemów społecznych, będących podstawą do stworzenia celów głównych i szczegółowych programu. Działania te skupiały się na wzmacnianiu roli rodziny, przeciwdziałaniu jej marginalizacji oraz integracji społecznej.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Ustce, pozostając w stałym kontakcie z różnymi instytucjami, monitorował sytuację rodzin i podejmował bieżące działania mające na celu minimalizowanie problemów oraz zapewnienie wsparcia. Kluczowe zadania obejmowały analizę sytuacji rodzinnej, identyfikację przyczyn kryzysów, zaspokajanie podstawowych potrzeb bytowych, aktywizację zasobów rodzinnych, rozwijanie kompetencji społecznych, a także podnoszenie świadomości na temat prawidłowego funkcjonowania rodziny. W ramach działań wspierano także integrację rodzin poprzez wzmacnianie więzi i poprawę relacji, zapobieganie marginalizacji oraz umożliwianie dostępu do specjalistycznego poradnictwa.

W kontekście realizacji celów szczegółowych, duży nacisk położono na wsparcie dzieci i młodzieży. W ramach zadania dotyczącego umożliwienia dostępu do

wypoczynku letniego, dwoje dzieci objętych wsparciem asystenta rodziny uczestniczyło w kolonii w Białym Dunajcu w terminie od 29 czerwca do 8 lipca 2024 r. Dodatkowo dziewięcioro dzieci zostało zmotywowanych do uczestnictwa w zajęciach opiekuńczo-wychowawczych z elementami socjoterapii prowadzonych przez Polskie Towarzystwo Zapobiegania Narkomanii o. Słupsk na terenie Gminy Ustka.

Działania te przyczyniły się do wzmacniania pozytywnych postaw społecznych, rozwoju umiejętności interpersonalnych dzieci oraz poprawy ich sytuacji rodzinnej i społecznej.

Praca asystenta rodziny

W przypadku uzyskania informacji o rodzinach przeżywających trudności w realizacji funkcji opiekuńczo-wychowawczych, pracownik socjalny Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ustce przeprowadza wywiad środowiskowy. Podczas wywiadu dokonywana jest szczegółowa analiza sytuacji rodzinnej ze szczególnym uwzględnieniem problemów opiekuńczo-wychowawczych oraz poziomu zaspokojenia potrzeb dzieci. Jeżeli wywiad potwierdzi występowanie trudności, a rodzina wyrazi zgodę, pracę z rodziną podejmuje asystent rodziny.

W roku 2024 w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Ustce zatrudnionych było dwóch asystentów rodziny. Swoim wsparciem objęli oni 11 rodzin, w których wychowywało się 36 dzieci. Dodatkowo monitorowano rodziny po zakończeniu bezpośredniej asystentury. Współpraca asystenta rodziny z każdą rodziną była oparta na wywiadzie środowiskowym i analizie sytuacji przeprowadzonej przez pracowników socjalnych. Pracownik socjalny, dostrzegając potrzebę wsparcia rodziny, proponuje nawiązanie współpracy. Zdarza się, że po pogłębionej analizie sytuacji podczas rozmowy z pracownikiem socjalnym okazuje się, iż wsparcie asystenta nie jest konieczne. Niemniej jednak w przypadkach, gdzie widoczne są wyraźne problemy oraz potrzeba interwencji, rodziny niekiedy odmawiają współpracy z asystentem rodziny – wtedy pracownik socjalny bierze na oświadczeniu od klienta brak chęci współpracy. W takich sytuacjach kierowane jest pismo do sądu z wnioskiem o dokonanie wglądu w sytuację rodzinną.

Na podstawie opracowanego wspólnie z rodziną planu pracy, asystenci rodziny podejmowali działania zmierzające do poprawy funkcjonowania rodziny, w miarę możliwości dostosowując zakres i intensywność wsparcia do indywidualnych potrzeb. Plan pracy obejmował zarówno bezpośrednie spotkania w miejscu zamieszkania rodziny, jak i w miejscach wskazanych przez jej członków.

Rodzice i dzieci byli aktywnie motywowani i zachęceni do czynnego udziału w różnorodnych wydarzeniach organizowanych przez Gminę Ustka oraz Centrum Kultury Gminy Ustka. Działania te miały na celu wspieranie integracji społecznej, rozwój kompetencji społecznych oraz wzmocnienie więzi rodzinnych. Wśród inicjatyw znalazły się:

- Bal Karnawałowy 2024, który stanowił okazję do wspólnej zabawy i integracji rodzin,

- Warsztaty florystyczne „ładne Kwiatki”, realizowane przy wsparciu Kół Gospodyń Wiejskich oraz Klubów Seniora, które rozwijały kreatywność i umiejętności manualne uczestników,
- Warsztat kulinarny dla dorosłych „Smacznie i Zdrowo” z Ludwiką Dąbrowską, który promował zdrowe nawyki żywieniowe i integrację lokalnej społeczności,
- Wystrzałowy Dzień Dziecka, który zapewnił najmłodszym wiele atrakcji i pozytywnych wrażeń,
- Rodzinne warsztaty i przedstawienia organizowane we współpracy z Teatrem Lalki „Tęcza” ze Słupska, które wzmacniały więzi rodzinne poprzez wspólne działania twórcze.

Asystent rodziny, w ramach swoich obowiązków, prowadzi działania związane z poszukiwaniem rodzin wspierających. W tym celu przygotował plakat informacyjny, który został opublikowany na profilu Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ustce na Facebooku oraz na stronie internetowej ośrodka. Dodatkowo wydrukowane plakaty zostały przekazane sołtysom, którzy w większości umieścili je w gablotach i na tablicach informacyjnych we wsiach.

Dodatkowym wyjątkowym wydarzeniem była świąteczna inicjatywa, podczas której asystent rodziny wraz ze Świętym Mikołajem, dzięki zaangażowaniu pracowników GOPS Ustka oraz Urzędu Gminy Ustka, odwiedził rodziny objęte wsparciem asystenta rodziny. Dzieci otrzymały przygotowane przez pracowników świąteczne prezenty, co miało na celu budowanie pozytywnych emocji i wzmocnienie poczucia wspólnoty.

Dzięki kompleksowym działaniom asystentów rodziny, współpracy z lokalnymi instytucjami oraz bogatej ofercie inicjatyw, rodziny mogły rozwijać swoje zasoby, wzmacniać kompetencje społeczne i budować pozytywne relacje wewnętrzne i społeczne.

2. Wspieranie rodziny oraz potrzeby związane z realizacją tego zadania

Z dniem 1 stycznia 2012 roku weszła w życie ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2025 r. poz. 49), która nałożyła na gminy nowe obowiązki, w tym współfinansowanie kosztów pobytu dzieci pochodzących z danej gminy w placówkach opiekuńczo-wychowawczych, rodzinnych domach dziecka oraz rodzinach zastępczych.

Zgodnie z art. 191 tej ustawy, gmina partycypuje w kosztach utrzymania dziecka w następujący sposób: w pierwszym roku pobytu pokrywa 10% wydatków, w drugim roku – 30%, a w trzecim i kolejnych latach – 50%.

W 2024 roku łączna kwota przeznaczona na współfinansowanie pobytu 29 dzieci wyniosła 412 974,74 zł.

Pracownicy socjalni oraz asystenci rodziny Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej we współpracy z pracownikami Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Słupsku i zawodowymi kuratorami Sądu Rejonowego w Słupsku podejmowali intensywne działania mające na celu umożliwienie powrotu dzieci do ich rodzin biologicznych.

Ważnym elementem tych działań są coroczne spotkania z udziałem pracowników socjalnych, specjalistów różnych instytucji zaangażowanych w pomoc dzieciom przebywającym w pieczy zastępczej. Podczas spotkań dokonywana jest szczegółowa analiza sytuacji każdego dziecka i jego rodziny, określone są aktualne możliwości powrotu dziecka do domu rodzinnego, a także opracowywane plany pomocy. Wyznaczane są nowe zadania oraz cele pracy na kolejny rok, z uwzględnieniem działań niezbędnych dla skutecznej reintegracji rodzin.

Potrzeby w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Ustce, realizując założenia ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, pełni kluczową rolę w przeciwdziałaniu kryzysom rodzinnym oraz wspieraniu harmonijnego funkcjonowania rodzin. Skuteczna pomoc wymaga wieloaspektowego podejścia, opartego na interdyscyplinarnej współpracy asystentów rodziny, kuratorów sądowych, pedagogów, psychologów, terapeutów uzależnień oraz pracowników socjalnych.

Każda rodzina przeżywająca trudności wymaga indywidualnej diagnozy sytuacji, której celem jest zrozumienie przyczyn problemów i dostosowanie działań interwencyjnych oraz profilaktycznych. Rozpoznanie problemów takich jak ubóstwo, konflikty rodzinne, przemoc czy trudności wychowawcze jest niezbędne, by zaplanować odpowiednie formy wsparcia.

Ważne jest zaplanowanie długoterminowych działań, które obejmują terapię rodzinną, konsultacje wychowawcze i pomoc psychologiczną. Działania te powinny mieć charakter nie tylko interwencyjny, ale również wzmacniający zdolności rodziców do samodzielnego radzenia sobie z trudnościami.

Nie każda rodzina ma naturalne zdolności do efektywnego wychowywania dzieci. Dlatego niezwykle ważna jest edukacja rodziców w zakresie metod wychowawczych, zarządzania stresem oraz budowania pozytywnych relacji z dziećmi. Warsztaty i indywidualne konsultacje mogą przyczynić się do poprawy sytuacji rodzinnej.

Celem działań wspierających powinna być ochrona dziecka przed koniecznością umieszczenia go w pieczy zastępczej. Interwencje muszą być skoncentrowane na wzmocnieniu rodziny biologicznej i przywróceniu jej zdolności do prawidłowego funkcjonowania.

Ubóstwo nadal stanowi jedną z głównych przyczyn kryzysów rodzinnych. Konieczne jest oferowanie wsparcia materialnego, takiego jak pomoc żywnościowa, dofinansowanie wyprawek szkolnych czy dostęp do bezpłatnych zajęć pozalekcyjnych.

Ważne jest budowanie lokalnych sieci wsparcia, takich jak grupy wsparcia dla

rodziców, zajęć świetlicowych dla dzieci oraz angażowanie społeczności lokalnej w pomoc rodzinom. Silna społeczność może stać się naturalnym buforem ochronnym dla rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Należy zwrócić większą uwagę na profilaktykę zdrowotną, w tym przeciwdziałanie problemom psychicznym u dzieci i dorosłych. Obecnie rośnie liczba przypadków depresji i zaburzeń emocjonalnych, zarówno wśród rodziców, jak i ich dzieci, co wymaga wsparcia psychologicznego na każdym etapie interwencji.

Niezbędne jest zwiększenie liczby specjalistów – asystentów rodziny, terapeutów, psychologów dziecięcych i pedagogów, aby pomoc mogła być świadczona w sposób regularny i kompleksowy. Niestety, deficyt kadr sprawia, że działania interwencyjne bywają opóźnione. Odległość do specjalistycznych placówek medycznych, takich jak te znajdujące się w Gdańsku, Szczecinie czy Bydgoszczy, stanowi istotne wyzwanie. Dzieci wymagające specjalistycznej opieki często muszą długo czekać na wizytę. Dodatkowo, w dniu planowanego terminu pojawiają się nierzadko trudności związane z organizacją transportu zarówno dla dziecka, jak i jego opiekuna.

Podsumowując, system wspierania rodzin i pieczy zastępczej wymaga nie tylko działań interwencyjnych, ale przede wszystkim profilaktycznych, edukacyjnych i wzmacniających. Stworzenie kompleksowego i elastycznego systemu pomocy daje realne szanse na poprawę funkcjonowania rodzin i ochronę dzieci przed koniecznością opuszczania swojego naturalnego środowiska rodzinnego. Dobrze, że funkcjonują świetlice oferujące różnorodne zajęcia dla dzieci, szczególnie te prowadzone przez PTZN Oddział w Słupsku, które stanowią istotne wsparcie w pracy asystenta rodziny. Niemniej jednak warto rozważyć poszerzenie oferty zajęć pozalekcyjnych. Tego rodzaju inicjatywy mogłyby w znacznym stopniu wspierać rozwój społeczny, intelektualny, zdrowotny oraz psychospołeczny dzieci.

W związku z ustawą z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz.U. z 2024 r. Poz.1673 z późn. zm.) , o każdorazowej realizowanej procedurze "Niebieskie Karty", w której uczestniczą dzieci – powiadamiany jest Sąd Rejonowy w Słupsku. Po wnikliwej analizie o wszczętej procedurze zawiadamiana jest Prokuratura Rejonowa w Słupsku. Po czym następuje ścisła współpraca skoordynowanych i powołanych służb w celu niesienia pomocy dzieciom.

Od dnia 1 grudnia 2024 roku na terenie gminy Ustka zamieszkały dzieci z ukraińskiej instytucjonalnej pieczy zastępczej, które zostały przeprowadzone z Ustki. Dzieci zostały rozmieszczone w 3 domach w Przewłocze:

1. Dom przy ulicy Staffa – przebywa w nim 16 dzieci, opiekunem jest Nadia Kalinichenko,
2. Dom przy ul. Tuwima – przebywa w nim 14 dzieci, opiekunem jest Nadia Kalinichenko,
3. Dom przy ul. Poświatowskiej – przebywa w nim 12 dzieci, opiekunem jest Olena Lisovska.

Opiekunowie dzieci, Pani Nadia Kalinichenko i Pani Olena Lisovska zostały ustanowione przez władze ukraińskie, a pieczę i nadzór nad ww. domami nimi sprawuje powiat słupski. Zadania gminy obejmują pomoc zgodnie z ustawą o pomocy społecznej, w tym wypłata zasiłków rodzinnych, ewentualnej pomocy żywnościowej czy pomocy wynikającej z niepełnosprawności.